THE AUTHOR- USER INFORMATION CHANNEL IN THE DIGITAL ENVIRONMENT. ITS KEY ACTORS

Elena Tîrziman, Assoc. Prof., PhD., PhD, University of Bucharest

Abstract: The digitizaton processes, their outstanding development modifies the information channel between the author and the reader. Usually, when we talk about the information channel we talk, in fact, about the following components: the author, the intellectual responsible for the information resource, who creates the very information resource; the editor, responsible for the physical production of the information resource; the librarian who ensures the conservation and preservation of the information resource and who also offers a prompt and authorized access to the document itself

The digital environment introduces major modifications in the editing patterns of the information resources as well as in their communication to the users. Besides the personal intellectual contribution, changing the format of information recording and dissemination, new writing, reading and communication technologies modify the scientific production process. The internet brings about changes in the development of the scientific activities, in terms of information building as well as in terms of its dissemination, that is the public presentation of the research work results. Both the author and the intermediate agents (the editor, the librarian, the bookseller) have to develop new strategies, competences, services in order to ensure an efficient information flow for the user as to satisfy its need fo a correct information.

Keywords: editorial pattern, author, editor, bookseller, librarian, user

Mediul electronic produce modificări şi transformări profunde ale societăţii pe toate palierele sale. Aşa cum invenţia tiparului a influenţat şi modelat evoluţia societăţii spre o formă cunoscută generic ca Galaxia Gutemberg, tot aşa, tehnologiile electronice şi digitale determină schimbări şi evoluţii fără precedent la nivelul existenţei în mediul social sub toate aspectele sale. Acum se vorbeşte generic de Societatea Informaţiei încercându-se astfel să se evidenţieze rolul determinant pe care îl au informaţia şi tenologiile sale eferente în apariţie şi dezvoltarea de noi modele de existenţă în toate domeniile sociale. Procesele de construcţie, prelucrare, comunicare şi utilizare a resurselor informaţionale s-au modificat considerabil sub influenţa Tehnologiilor Informaţiei şi Comunicării (TIC) şi s-au desprins aproape în totalitate de modelele tradiţionale. Ne propunem în această lucrare să aducem în atenţia cititorului o serie de aspecte privind modificările care apar în lanţul informaţional autor – utilizator sub influenţa TIC. Modelul de comunicare tradiţional care relaţionează autorul cu cititorii săi are în vedere o serie de teorii, metode şi tehnologii care contribuie la crearea, editarea, tipărirea, difuzarea, prelucrarea, intermedierea, comunicarea şi utilizarea unui produs de informare. Modelul de comunicare autor

BDD-V1580 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 21:58:14 UTC)

– cititor în mediul digital păstrează relativ puţin din modelul tradiţional obligând astfel actorii implicaţi să îşi redefinească atribuţiile specifice.

Schematic canalul informaţional poate fi reprezentat astfel:

Autor → Editor → Librar → Bibliotecar → Utilizator

Fiecare actor implicat în acest proces informaţional are atribuţii precis definite dar care sub influenţa TIC pot fi preluate de la unii la alţii astfel încât se pot întâlni autori care îşi editează singuri lucrările, editori care au preluat atribuţiile librarilor, bibliotecari care realizează documente digitale, etc.

Autorul este responsabilil intelectual al unui produs informaţional. În "spaţiul" autorului întâlnim procesul de construcţie a informaţiei. Construcţia informaţiei este un proces creativ;reprezintă rezultatul al unui proces intern de lucru, un proces intelectual şi tehnologic în urma căruia rezultă un produs de informare şi documentare adecvat unei nevoi precise de informare.

Producţia intelectuală la nivelul unei societăţi este influenţată de o serie de factori precum:

- Nivelul general de dezvoltare ştiinţifică, economică, socială, culturală, etc al societăţii;
- Politicile instituţionale şi sectoriale;
- Resursele materiale, financiare şi tehnologice;
- Resursele umane şi factorul intelectual;
- Factori locali şi conjuncturali.

Coroboraţi toţi acesti factori pot determina nivelul de dezvoltare al unei societăţi, capacitatea acesteia de a se adapta şi de a progresa.

Actorii construcţiei informaţiei sunt: comunităţile ştiinţifice şi profesionale; instituţii ştiinţifice şi de învăţământ; instituţii administrative şi alte tipuri de organizatii; indivizi independenţi de orice tip de structură organizaţională. Autorii aparţin de regulă acestor structuri organizaţionale sau instituţionale care au un rol important în determinarea cadrului necesar realizării activităţilor ştiinţifice, tehnice sau profesionale care fac posibilă activitatea intelectuală de creare, redactare a unei lucrări sau produs informaţional. Autorii din domeniul artistic, literar, muzical sau altă formă de exprimare artistică sunt în general mai puţin dependenţi de o structură instituţională în etapa de creaţie (dar nu şi în etapele de difuzare şi comunicare)

Autorul este creatorul unui produs intelectual care poate fi ficţiune, literatură stiinţifică, tehnică, profesională. Forme de exprimare electronică sunt considerate a fi în literatura de specialitate: literatura digitală sau cyberliteratura; site-uri literare, blog-ul, comunităţile virtuale. Creaţia digitală a unui autor sau opera sa digitală poate avea caracteristici diferite în funcţie de modalitatea tehnică de realizare precum şi de modalitatea de difuzare. Poate fi o prezentare identică cu forma tipărită; poate fi prezentare hypertextuală; integrare de resurse heterogene (text, imagini, video, multimedia) într-o interfaţă unitară. Se poate vorbi de roman multimedia, hyperroman, nuvelă hypertext, folieton hypermedia, mail-roman. Autorul unui produs intelectual poate să-şi difuzeze rezultatul parţial sau final pe un site propriu – site de autor; poate participa la realizarea de site-uri colective sau comunitatea ştiinţifică alege să publice rezultatele cu ajutorul unui editor.

BDD-V1580 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 21:58:14 UTC)

Dincolo de activitatea intelectuală interioară personală, schimbarea suporturilor de înregistrare şi difuzare a informaţiilor, noile tehnologii de scriere, citire şi comunicare a acestora modifică procesul de producţie ştiinţifică. Autorii, pentru a-şi păstra autonomia deplină în realizarea lucrărilor lor trebuie să dobândească o serie de cunoştinţe teoretice şi de competenţe practice privind informarea şi documentarea în spaţiul Internet, în baze de date, redactarea în context digital în funcţie de forma finală de prezentare a lucrării, normele şi regulile de redactare şi prezentare a lucrărilor în mediul digital.

Internetul determină modificări ale activităţilor ştiinţifice atât în faza construcţiei de informaţie cât şi în faza de difuzare, de prezentare publică a rezultatelor activităţilor de cercetare. Datorită posibilităţilor de comunicare şi de realizare de activităţi comune la distanţă prin intermediul reţelelor, comunităţile ştiinţifice funcţionează ca nişte comunităţi virtuale.

Editorul este primul intermediar al unei lucrări ştiinţifice, profesionale sau literare între autor şi utilizator sau cititor. Editorul este responsabilul de realizarea fizică a unei lucrări în acord cu normele acceptate de publicare şi difuzare.

Mediul digital a produs mutaţii rapide şi deosebit de importante în „spaţiul" editorului.Meseria de editor s-a schimbat aproape în întregime. Editorii în mediul electronic îşi asumă difuzarea şi vînzarea din ce în ce mai mult în detrimentrul librarilor.

În mai puţin de zece ani, editorii din domeniul ştiinţific şi tehnic au trecut aproape în întregime de la modul de lucru şi suportul tradiţional la modul de lucru şi suportul digital. Mai mult, alături de editurile consacrate, instituţii de cercetare, comunităţi ştiinţifice (în special din raţiuni de cost şi rapiditate) preiau rolul de editor publicându-şi în formă electronică rezultatele activităţilor de cercetare. *Publicarea în regie proprie* a rezultatelor reprezintă şi o modalitate de a eluda o bună parte din complicaţiile unui proces editorial. Un raport intern de cercetare nu este supus evaluării unui comitet ştiinţific; nu reprezintă forma finală de publicare a unor rezultate de cercetare. Rolul unui asemenea raport este de a aduce în discuţie anumite rezultate intermediare de cercetare, de a face evaluări parţiale, de a corecta erori, de a lansa noi piste de cercetare. Difuzarea rapoartelor de cercetare sub formă electronică reprezintă astăzi o practică care s-a generalizat. Marile universităţi realizează realizează depozite digitale instituţionale. Depozitele digitale instituţionale sunt colecţii digitale ale producţiei ştiinţifice universitare (e-printuri, rapoarte tehnice şi de cercetare, teze şi dizertaţii, studii şi articole, material didactice). Unele depozite instituţionale sunt folosite ca platforme de publicare pentru publicaţii electronice. Universităţile aleg aceste forme de editare şi publicare întrucât permit un control eficient, cantitativ şi calitativ, asupra producţiei ştiinţifice universitare şi permit extinderea accesului la cercetare, controlul asupra fondurilor de cercetare. De asemenea, depozitele instituţionale ar putea modifica modelele de comunicare şi evaluare ştiinţifică, ar extinde accesul la cercetare şi ar reduce puterea de monopol a revistelor ştiinţifice, ar întări rolul bibliotecilor.

Prestigiul instituţiilor este un criteriu important de evaluare a publicaţiilor. Marile institute de cercetare îşi publică rezultatele şi realizează adevărate colecţii virtuale. Site-urile web ale unor asemenea institute sunt foarte vizitate. Atunci apare normală întrebarea: de ce s-ar apela la un editor când institutul sau universitatea îşi poate face publice propriile rezultate? Pentru ca

BDD-V1580 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 21:58:14 UTC)

marile edituri asigură platformele de editare; au o importantă componentă non-comercială cu rol de marketing, integrează publicitate; integrază în colecţii şi baze de date resurse de la diferiti furnizori de conţinut; gestionează şi asigură circuitul ştiintific de la creare, validare comunicare, prezervare; realizează activităţi de editare complexe care ar fi costisitoare în regie proprie şi nici nu ar avea eficienţa scontată. Dezavantajul autoeditării: validarea şi comunicarea informaţiei. O lucrare valoroasă, nevalidată de comunitatea ştiinţifică sau profesională se poate pierde în cantitatea imensă de informaţii din spaţiul web.

Marile edituri, deşi aparent au trecut printr-o situaţie de criză, au reuşit să se adapteze exigenţelor impuse de noile tehnologii ale informării şi comunicării. Au înţeles că nu este vorba de o simplă schimbare a suportului ci de o transformare mult mai profundă care afectează întregul lanţ al producerii şi comunicării rezultatelor cercetării ştiinţifice. Produsele ştiinţifice se pot prezenta într-o formă nouă, impun noi exigenţe şi restricţii în utilizare. Prin urmare, marile edituri, adresându-se unui public specializat diversificat, cu posibilităţi financiare şi tehnice diferite, îşi diversifică la rândul lor oferta. Alături de produsele şi serviciile tradiţionale beneficiarii pot solicita şi varianta electronică a acestora.

Librarulreprezintă, după editor, al doilea intermediar în canalul informaţional între autor şi cititor. O discuţie asupra influenţei TIC în spaţiul librarului trebuie să ţină cont de formele de reprezentare a librăriei, ca structură instituţională care are menirea de a intermedia printr-un act comercial accesul la document şi informaţie. Documentele dintro librărie, întro accepţiune obişnuită, au forma publicaţiilor tipărite dar au apărut librării şi în spaţiul digital. Când vorbim de librăriile electronice avem în vedere următoarele aspecte:

- librăria electronicăcarevinde online documente tipărite în format clasic (avantajul constă în consultarea la domiciliu a informaţiei bibliografice asupra ofertei; posibilitatea de a face comanda online, în funcţie de prezentarea ofertei o serie de informaţii suplimentare).

- librăria electronică care vinde cărţi electronice (e-book) sau alte documente în format digital care pot fi transmise clientului sub formă de fişier sau CD. Posibilităţi de ofertare şi distribuire sunt în funcţie de strategia de marketing adoptată: este permisă consultarea gratuită a cuprinsului, a bibliografiei, a rezumatului; a aprecierilor critice, a unui capitol etc. Întâlnim şi practica de a comercializa doar online documente sau părti de documente. Se vinde versiunea fulltext a unui document sau a unei părţi din document (de exemplu articol din revistă; capitol din carte, imagine dintr-un album, o hartă dintr-un atlas, etc). Nu se poate vorbi de expedierea prin poştă ci de transmitere a versiunii digitale prin Internet (poşta electronică sau descărcare de pe Internet)

Aceasta presupune existenţa unui acord cu editorii privind realizarea unei baze de date a ofertelor lor de documente digitale şi permisiunea acordată de intermediere a vânzării şi de difuzare; managementul drepturilor digitale (drepturile de autor şi drepturile conexe; drepturile de licenţă, drepturile de acces, imprimare, împrumut şi alte drepturi specifice mediului digital)

Observăm că în spaţiul Internet, câmpul editorului şi librarului se intersectează tot mai mult iar librarul pierde teren în faţa editorului care preferă să-şi vândă singur propriile produse.

BDD-V1580 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 21:58:14 UTC)

Avantajul librarului constă în faptul că oferta sa reuneşte, într-un singur punct de acces, oferta mai multor editori şi poate realiza instrumente de informare bibliografică satisfăcând în mare măsură nevoile de informare ale clienţilor.

Bibliotecarul reprezintă al treilea intermediar al canalului informaţional. Biblioteca şi bibliotecarul oferă un acces asistat, specializat şi de cele mai multe ori complet gratuit la resursele informaţionale. Biblioteca poate adauga un plus de valoare documentului şi informaţiei primare prin elaborarea de publicaţii de informare precum bibliografiile, cataloagele, rezumatele, referatele, etc ajutând astfel utilizatorul să regăsească eficient informaţia necesară. În plus, bibliotecarul poate contribui la instruirea informaţională a utilizatorilor în utilizarea resurselor documentare, a bazelor de date, a tehnologiilor şi programelor de regaşire şi utilizare a informaţiei. Din punct de vedere a conţinutului se observă deja că bibliotecile îşi mută accentul de la document spre informaţie şi se încearcă să se pună la dispoziţia utilizatorului conţinutul informaţional al acelui document. Milioane de înregistrări în baze de date; milioane de pagini Web aproape îl copleşesc pe utilizatorul obişnuit. Are nevoie de un suport pentru a realiza accesul şi mai ales selectivitate în condiţii de eficienţă.

Teoriile şi practicile biblioteconomice de organizare, prelucrare, valorificare, evaluare şi validare a resurselor informaţionale şi documentare glisează din spaţiul bibliotecii spre mediul electronic. Astfel, experienţa profesiilor biblioteconomice, standardele şi normele domeniului ajută în tot ce înseamnă tehnologii şi proceduri de creare, prelucrare, valorificare, difuzare şi administrare a resurselor documentare şi informaţionale indiferent de ce structură instituţională şi indiferent din ce domeniu de activitate este implicată în procesele enumarate. Bibliotecile îşi mută accentul de la funcţia pasivă de conservare şi prezervare spre o funcţie dinamică de acces la informaţie în formele cele mai moderne ale sale.

Utilizatorul este beneficiarul creaţiei autorului. Modificări importante influenţate de TIC se produc şi în „spaţiul utilizatorului”. Integrarea de noi servicii de informare şi de comunicare a generat produse şi servicii originale fără nici un fel de echivalent tradiţional; s-au dezvoltat noi practici sociale bazate pe noi modalităţi de folosire a informaţiei. Orice individ poate fi în acelaşi timp, datorită TIC şi utilizator şi producător de informaţie, comunicare nemaifiind strict unidirecţională. Lectura este considerată a fi o co-producţie între autor şi cititor, primul exprimând structurile sale cognitive iar celălalt interpretând mesajul cu ajutorul propriilor sale structuri cognitive. Dincolo de dimensiunile sale recunoscute (semiotică, psiho-cognitivă, socială), lectura electronică este afectată de schimbarea suportului şi presupune cunoaşterea dispozitivelor şi instrumentelor informatice utilizate în alegerea unei strategii de lectură. Este necesar să fie cunoscute metodele de producere, prelucrare şi regăsire a informaţiei la care se adaugă metodele şi tehnicile de bază pentru controlul şi utilizarea informaţiei. În contextul informaţional digital nu mai putem vorbi de un utilizator, cititor inocent care este capabil să acceseze un conţinut informaţional bazându-se pe un minim de cunoştinţe şi pe propria intuiţie. A putea accesa şi utiliza informaţia digitală presupune din partea utilizatorului un ansamblu de cunoştinţe teoretice şi de competenţe practice care să îi permită să înţeleagă contextul digital, să cunoască formele de prezentare a resurselor informaţionale, sistemele de informare şi documentare, să poată evalua

BDD-V1580 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 21:58:14 UTC)

informaţia regăsită şi să o utilizeze întrun context de informare şi cumunicare. Ansamblul de cunoştinţe teoretice şi competenţe practice care asigură instruirea informaţională a unei persoane care lucrează sau doreşte să se documenteze în spaţiul digital reprezintă cultura informaţiei. Cultura informaţională sau cybercultura înglobează atât aspecte tehnologice şi competenţe specifice cât şi ansamblu specific de cunoştinţe şi teorii de informare şi are în vedere şi impactul ce-l poate avea asupra indivizilor şi a domeniului lor de activitate. Cultura informaţională este o cultură de sinteză.

Concluzii

În ultimele două decenii s-au produs schimbări fără precedent la nivelul societăţii sub influenţa TIC. Asistăm la o substituire a paradigmei mediului hârtie cu paradigma mediului electronic şi astfel toţi cei care doresc să se implice întro formă sau alta in mediul digital trebuie să dobândescă competenţe specifice şi un comportament de informare şi comunicare adecvat. Transmiterea informaţiei de la autor către utilizator este indermediată de tehnologii şi programe specifice care necesită dobândirea de cunoştinţe şi abilităţi adecvate atât din partea creatorului şi a celui căreia îi este destinată cât şi din partea celor care sunt intermediari în canalul informaţional (editor, librar, bibliotecar).

BIBLIOGRAPHY:

BAILEY, Charles W., Jr.The Role of Reference Librarians in Institutional Repositories. *Preprint:* 4/6/05. [online]. Disponibil pe Internet: http://www.digital-scholarship.org/cwb/reflibir.pdf [accesat 22 aprilie 2014]

LE COADIC, Yves- François. *La Science de l'Information*. - Troisième édition refondue . – Paris : Presses Universitaires de France, 2004 . – 128 p .- (Que sais-je ?) . – ISBN : 2-13-054749-4

LEBERT, Marie. Une courte histoire de l'ebook. [online] NEF, Université de Toronto, 2009. 118 p. Disponnibil pe Internet:
http://www.etudes-francaises.net/dossiers/ebookFR.pdf [accesat 22 aprilie 2014]

TÎRZIMAN, Elena. Resurse informaţionale şi digitale electronice. Aspecte privind construcţia, achiziţia, prelucrarea, utilizarea, conservarea, conservarea, arhivarea. În: *Cercetare şi dezvoltare în Bibliotecile Naţionale ale României şi Republicii Moldova: volum de lucrări ştiinţifice*. Bucureşti, Chişinău: Editura BNR, Editura BNRM, 2008. p. 43-67.

TÎRZIMAN, Elena. *Colecţii şi biblioteci digitale*. Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti, 2011, ISBN : 978-973-737-979-5, 274 p.

BDD-V1580 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 21:58:14 UTC)